

KÁVÉSOK LAPJA

IX. évfolyam.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének hivatalos lapja

21. szám

Kiadó és lejtulajdonos:

A Budapesti Kávésok Ipartestülete

Felelős szerkesztő:

Dr. Havas Nándor

Szerkesztő:

A Budapesti Kávésok Ipartestületének sajtóbizottsága.

A lapot a Budapesti Kávésok Ipartestületének tagjai tagdíjuk fejében ingyen kapják.
Előfizetési díj: Egy félévre 8.— pengő, egész évre 16.— pengő

Figyelmeztetés:
minden hó 1-én és 15-én

Szerkesztőség: Budapest, VIII. József körút. 38. I. em. 5. Telefon. József 321—05. Kiadóhivatal: Budapest VIII., Rökk Szilárd u. 31. — Hirdetéseket a kiadóhivatal veszi fel naponta 8—14 óráig.

A numerus clausus a kávéiparban a múltban és a jelenben

Semmi új nincs a nap alatt. Így a kávéházi numerus clausus is olyan régi dolog, hogy a régi pest-budai kávéfőző testvérség története a legelső kávéfőző felbukkanásától, 1714-től 1864-ig, lényegében semmi más, mint a kávéház szakadatlán küzdelme a numerus claususért. 1714-ben jelentkezik Pesten először a pesti rác alvénen a rác Blázso, a kávéfőző. 1732-ben már három kávéház van Pesten. Neveik pontosan mutatják, egy rác, egy német és egy olasz kávéházzal van szó, azaz a város három társadalmi osztálya számára 1—1 kávéház van Pesten. A mai Molnár és Havas utcák sarkán volt a rác kávéház, füstös, lármás hely, de kitűnő török kávé főztek benne, ez a pesti török, görög, örmény és rác kereskedők üzleti tanyája: *tözsde kávéház*. Reschfellner Ferenc úr szőlő belvárosi kávéháza a mai Duna uccában magyar és német polgárok csendes, békesseges, domináló és billiárdozó kávéháza: *kispolgári kávéház*. Signor Guiseppa Bellieno, graubündeni svájei olasz kávéháza elegáns, de benne nagy kártyázás és nyereszkeskedő billiárdozás folyik, ez a kávéház: *zenés mulatóhely*. A pesti tanács bölcse minden kategóriából 1—1 kávéházat engedélyez.

Az 1780-as években Pesten kialakuló egyetem, a Pestre áthelyezett legmagasabb hivatalok és az 1791-iki pozsonyi országgyűlési korzzakkal megélénkült pesti élet, hallatlanul felendítte a pesti életet, hihetetlenül sok, 8. mond nyolc kávéház van Pesten! A pesti városi tanács, a tekintetes vármegye, és a magas helytartótanács ridegen elzárkózik minden kávéház szaporítás elől. Csak igen lassan emeli, a város lakosságának szaporodásával párhuzamosan, a kávéházak számát 12-re, később 20-ra, majd 30-ra. A kávéházi jogokat helyhez, házhöz gyökeresítik, ezek az úgynevezett *gyökös jogok*. Területileg kívánják biztosítani a kávéházak megélhetését. Ugyanúgy számszerűleg van megállapítva az úgynevezett *realis jogok* kávéházak száma is, melyek már nem házra, hanem városnegyedre szólnak. E két kategóriában a tulajdonos csak bérlő útján gyakorolhatta jogát, azt eladhatta, elajándékozhatta, de újabbat nem szerzhethetett helyette. Ugyanúgy limitált volt a személyes jogok száma is, melyek csak életfogytig szóltak.

Evtizedes harcok folytak például akkor, mikor a báró Orczy család jogának bérlője először az Orczy kertbe, a mai Ludovika kertbe, majd a Rákóczi út elején levő mai Fehér Hattyúba szeretne volna áthelyezni a csakis az *Orczy házra* szóló gyökeres jogot. Ez az 1820-as években folyt le.

Az 1830-as években a gyorsan felépülő Ferenc külvárosban egyetlen kávéház volt, a mai Kálvin tér és Ráday uca sarkán maig álló régi házban volt *Két Arany Oroszlán* vendégfogadó kávéháza (a Két Oroszlán domborműves cégére maig látható a ház kapuja felett).

Mikor az 1840-es évek elején felépült a Mária Terézia laktanya és a mai Bokréta uca sarkán *Schmidt Péter* úr szerző háza, *Pischinger József* úr csak adáz küzdelem után kap jogot az Üllői országuton felállítandó kávéházára, azt is csak úgy, hogy csak a kaszárnyán túl rendezheti be, nehogy a Két Oroszlán jogait sértse. Csak úgy kapta meg a jogot, hogy 60 ferencvárosi előkelő polgár által aláírt kérvényt nyújtott be.

A korlátozott iparjognak és a korlátlan ipari szabadságnak küzdelemben merül ki a pest-budai kávéház immár 250 éves története. Szabadon csak a török hódoltság alatt folyt a kávéfőzés Pesten. Mint a nyáron elhunyt *Dános Árpád* egyetemi tanárnak az iparszabadságról írott kiváló munkája kimutatta: *a magyar iparvédelem lényege a korlátok által biztosított iparszabadság volt mindig s ennek egyik lényeges alkatrésze a numerus clausus.*

Mikor 1864-ben teljesen szabaddá tették a kávéipar gyakorlását, egy esztendő alatt a hirhadt „*Thaisz-éra*” kellős közepén oly botrányos erkölcsi züllés mutatkozott a pesti kávéiparban, hogy 1872-ben a kormány, a város és a *Pesti Polgári Kávéfőző Társaság* — a mai ipartestület őse — sietve megteremtették az első kávéipari reformot, mely ha nem is volt néven nevezett numerus clausus, mégis jogterületet, személyi feddhetetlenséget és bizonyos vagyoni cenzust próbált felvetni. A béke boldog éveit megélták a szabad versenyt, a mai gazdasági helyzetben azonban gyilkos fényűzés lenne ez, melynek kétélű kardja tönkretenné a meglévő kávéházakat, és a korlátlanul jelentkező új vállalkozókat is.

Beviláqua-Borsódy Béla dr.

Előjárósági ülés

1933 október 26.

Ipartestületünk intenzív és mindenre kiterjedő munkásságát dokumentálta az előjárósági októberi havi előjárósági ülése, melynek tárgyszorozata felölelte a kávéipar aktuális ügyeit.

Az előjárósági ülésen résztvettek: *Mészáros Győző* elnök, *Hügel Jenő* dr. iparhatósági biztos, *Gál Arnold*, *Strausz Vilmos* dr. alelnökök, *Bodó Adolf* tb. tag, *Bauer György* főpénztáros, *Frenreisz Antal*, *Klauber József*, *Lissauer Gyula*, *Ottó Dezső*, *Pallai Miksa*, *Tarján Vilmos* alelnökök, *Bandl Vilmos* az ipartestületi szék elnöke, *Freiwirth Jenő* és *Singer Kálmán* számvizsgálók, *Marton József* az ipartestületi tanácskollá igazgatója, *Havas Nándor* dr. főjegyző.

Mészáros Győző elnök az előjárósági ülést megnyitotta és a jegyzőkönyv hitelesítésére *Frenreisz Antal* és *Singer Kálmán* jelölte ki. Bejelent, hogy *Szabó Samu* alelnök, *Rónai Miklós* és *Katona István* előjárósági tagok elmaradásukat kimentették.

Az 1933. évi szeptember hó 23-án tartott előjárósági ülés jegyzőkönyvéhez megjegyzés nem tétetve, elnök azt hitelesnek jelenti ki.

Ezután *Biró Lajos*, *Deutsch László* és *Weisz György* segédvizsgát tett tanonokok felszabadítása következett, kikhez *Hügel Jenő* iparhatósági biztos intézett hazafias magatartásra, lelkes szorgalomra buzdító szavakat.

Elnök buzdító szavai után, a felszabadított segédek eltávoztak.

Főjegyző bejelentette, hogy: *Rajna Rezső* (Rajnapark), *Wollák Henrik* (Fiume), *Fréberger Antal* (Serail), *Dr. Rónai Endre* (Magyar Színház), *Salzer Siegfried* (Ludovika) iparendelőlt kaptak és a testület tagjai sorába léptek. Az étterem és szórakozóhely rt. (Margitsziget), *Scheuring János* (Irredenta) üzletüket megszüntették és kiléptek.

A bejelentések tudomásul vették.

Elnök jelentés tesz a Magyar Artista Egyesület vendéglőjének bérlője ellen tisztességtelen verseny miatt indított eljárás befejezéséről. A kamara zsürije a legalaposabban megvitatta az eléterjesztett panaszt és ítéletben

megállapította a tisztességtelen verseny fennforgását. E kérdéssel kapcsolatosan közli, hogy az ipartestület kezdeményezésére kiadott belügyminiszeri rendelet újból szabályozta a játékok klubok ügyét, melynek hatásaként ezeknek — panasz tárgyává tett — működése máris korlátok közé tereltek.

Az előjárósági, elnök jelentését megelégedéssel vette tudomásul.

Főjegyző felolvasta a Főpincérek Országos Egyesületének átiratát és az ahhoz csatolt határozati javaslatot.

Dr. Strausz Vilmos magáévá teszi a beadványt az a felfogását, hogy a borralvalókérdésbe a munkaadók ne avatkozzanak bele. Véleménye szerint a vendégre kell bízni a borralvaló megszabását. Helyteleníti, hogy egyesek 5—5 fillérben állapították a borralvalót, az 5 filléres érmék veretését azért kértük, mert vannak, akik csak ennyit akarnak adni. Ami az új iparendelvény kiadását illeti, az ipartestület a törvényes szempontokat mindenkor szem előtt tartotta.

Singer Kálmán felemlíti, hogy üzletében a borralvaló levonását betiltotta, ennek ellenére a személyzet keresete nem csökkent.

Tarján Vilmos teljes mértékben azonosítja magát *Dr. Strausz* felszólalásával, az átirat bizonyos lelki kényszerűtetező fel, amely a borralvalókat szabaddá akarja tenni, úgy hogy azok mégse szálljanak lejjebb. Megállapítja, hogy ott is ahol az 5—5 filléres borralvaló bevezetett, ez sem járt tökéletes eredménnyel. Annak ellenére, hogy az árlapon fel van tüntetve, a vendégek mégis 10 filléréket adnak. Ha a főpincérek tiltakoznak az 5 filléresre cserél, akkor a határozati javaslat nem ösztönöz.

Elnök elsősorban a levél és a javaslat hangját kifogásolja, mely egy munkavállalói érdekeltség részéről szokatlan. Magához kéri az egyesület elnökét és megette megjegyzéseit az átiratra, mit ép az egyesület részéről — melyet a testület mindenkor teljes jóakarattal támogatott — kifogásolt. Szakmai kérdések megbeszélésére az egyesületet nem ismeri el illetékesnek. Ami az átirat utolsó pontjában a szakképzett emberek támogatását illeti, az ipartestület mindenkor megfelelt. Tény az, hogy az utóbbi időben sok főpincér jelentkezett új üzletalapításra vonatkozó tervvel, a szakképzettséget a testület mindenkor igazolta, de egyben figyelmeztette az illetőket, hogy abban az esetben, ahol a közszükséglet esete nem igazolható, til-

SZENT ISTVÁN
CSALÁDI SÖR

1 1/2 literes zárt palackokban

▼

a
Kőbányai Polgári
Serfőzde
gyártmánya

Budapesti Központi Általános
Tejcsarnok Részv.-Társ
VII. Rottenbiller uca 31.

Telefon: Aut. 462-63. 462-64.
462-65. 323-07.
338-91 346-68. 350-16.
Sürgőnycim: „Közlej Budapest”

A főváros kávéházai, szállodái és kávé-
méréseinek szállítója. Tojás-osztály.

KÁVÉS URAK UJDONSÁG:
FIGYELMÉBE!

A „**RORANGE**” valódi narancsból hűdég úton előállított **üdítő-ital**. Rendelje meg, mert T. vendégei már kérik önnél is. **Csillaghegyi Ásványvíz Üzem**-nél VI. Lehel u. 8/a Tel: 91-0-01, 90-0-72 feladhatók

Mocznik-mustár legyen minden asztalon!

takozni fog az új üzletnyitások ellen. Annyiban igazat ad az átiratnak, hogy a borral való a vendég önkéntes adománya. Ha a vendég tíz fillért akar adni, semmi akadály, hogy két öt-filléret adjon. A hírlapokban megjelent nyilatkozatokra vonatkozólag, hogy a kávéházak 80%-a a főpincéri óvadékokból tartja fenn magát, kijelenti, hogy ez a tényeknek nem felel meg. Vannak kávéházak, ahol ez a helyzet. Ha a főpincérek között nem akadna olyan, aki aránytalan óvadékokat ad, akkor az ipar nem jött volna arra a lejtőre, amelyen áll. Ezt a rendszert az elnöki székéből békézzük meg.

A vita befejeztével, az előjáróság a válasz megadásával az elnökséget bízza meg.

Elnök rámutatva az általános gazdasági helyzetre, sajnálattal jelenti, hogy a napilapok közlései szerint ismét négy kávéház ellen tüztek ki árverést. Sajnálatosnak tartja, hogy amikor a kormány szükségességnek látja a gazdasági érdekekben fizetési és adótoratóriumot kibocsátani, az ipar és kereskedelem érdekében nem intézkedik. Nem irigyeljük a gazdasági adótoratórium megfizetését, de azt látjuk, hogy a fizetési moratórium életbe lépése megbénítja azon rétegek munkásságát, amelyek a gazdálkál üzleti kapcsolatban voltak. Ez azt jelenti, hogy a forgalomból újabb csoportok kapcsolódnak ki. Az adótoratóriumot pedig kiterjesztendőnek véljük — a folyó adók pontos fizetésének esetére — a többi gazdasági csoportokra. Amikor aggályainak kifejezést ad, felhatalmazást kér arra, hogy az e tárgyakban meginduló mozgalmakban az ipartestület is részt vegyen.

Az előjáróság elnök felfogását magáévá téve, a kért felhatalmazást megadja.

Elnök felhívására főjegyző ismerteti a IV. Václav u. 37. sz. a. megnyitni szándékolt kávéház ügyét, felolvassa a vonatkozó ügyiratokat. A kerületi előjáróság az ipartestület és kereskedelmi és iparkamara tiltakozása ellenére az ipartestület kiadta, ezt a véghatározatot fellebezéssel támadtuk meg, melynek a székesfőváros polgármestere teljes mértékben helyt adott. A fél most a polgármester végzése ellen felülvizsgálattal élt, melyet a m. kir. kereskedelemügyi miniszter fog elbírálni.

E kérdéssel kapcsolatosan elnök őszinte hálaival emlékezik meg a székesfőváros XV. (ipari) ügyosztályának és annak vezetőjének br. Babarczy tanácsosnak úrnak megértő támogatásáról, mellyel iparunk válságát felismerve, segítségünkre szettek.

Egyes megjegyzésekre, mellyel a testület magatartását kritizálták kijelenti, hogy a ker. min. 13.633 sz. rendeletének megjelenése óta a testület minden egyes esetben állást foglal az új kávéházalapítások ellen.

Tarján Vilmos, Dr. Strausz Vilmos és Frenreisz Antal megjegyzései után

Elnök közli, hogy a szobanforgó ügyben a polgármester elutasító határozata ellenére, az előjáróság annak halasztó hatályt adott és így a kávéház ma is nyitva van. Ezt az eljárást a hatósági tekintéllyel összeférhetetlennek tartja.

Egyben felkéri Bandl József urat, aki a vendéglős ipartestület vezetőségi tagja, hasson oda, hogy adott esetekben a vendéglős ipartestület is hasonló módon járjon el.

Bandl József közli, hogy egy konkrét esetben a vendéglős ipartestület a IV. kerületben hasonlóképp eljár, sajnos eredmény nélkül. Felmentíti, hogy a vendéglős ipartestületben nagy a forrongás az I pengős kávéházi vácsoraként, azt reméli, hogy maga a kávésipartestület fok eljárné az ügyben.

Elnök hivatkozik a Kávéesok Lapja legutóbbi számában közzétett vezércikkére, melyben tiltakozik e dolgok ellen. Sőt azon gondolkodik, hogy ne vigye ezt az eljárást a kamara zsúrije elé. Ez az eljárás lehetetlenné teszi az ipar képviselőt, mert ahová megyünk nem hiszik el, hogy az ipar valóban ilyen súlyos helyzetben van.

Lisszauer Gyula már évekkkel ezelőtt szótá tette az új alapítások dolgát. Akkor elnök arra kérte, hogy jelentse az egyes eseteket és azok dolgában eljár. Sajnos a helyzet az, hogy mindenki azt teszi amit akar. Bár a kávésipart képvisítéshez kötötték, ez nem akadály a annak, hogy bárki nyisson kávéházat. Kalkulálnak ahogy akarnak és rosszul kalkulálnak. Kijelenti, hogy mindazokat a kartársakat, akik ezekkel az olcsó menükkel operálnak, feljelenti az ipartestületi széknek. Megkísérelte kalku-

lálni, de sehoggy sem bírta ezeket az árakat kihozni. Tiltakozik továbbá az ellen, hogy a kávészakma ebédek kiszolgálásával foglalkozzék. Egyes kávéházak direkt kifőzéské váltak, házhöz szállítják az ebédet. Ugyanezket követeli a kávéesok régi jogait és pedig a kávéházi és vendéglői záróra közötti különbséget. A kávéesok üljenek össze a vendéglősökkel és tárgyalják le ezt a kérdést.

Elnök közli, hogy az új szabályrendelettel kapcsolatos javaslatunkat már beterjesztettük. Két évvel ezelőtt tárgyalunk a vendéglős ipartestület, amikor egy új típusú engedély: a caffè restaurant életbe lépését akartuk elérni. A megállapodás sikere nem rajtunk múlott. Mint régi kávé, nem lúve a kávéházak korlátlan főzési tevékenységének. Ha a vendéglős kartársakkal kompromisszum formájában megtudunk egyezni, akkor e kérdés eliminálható, ami csak jóra vezethet. Felkéri Bandl Józsefet, hogy e gondolatot közvetítse a vendéglősök új vezetőségéhez.

Főjegyző felvilágosítással megjegyzi, hogy a vendéglői ipartestülettel bíró kávéesoknak joguk van főzni, így semmiféle törvényellenes dolgot nem követnek el. Ez a jogi szempont, a felszólalók csakis gazdasági és célszerűségi szempontból bírálhatják el ezt a kérdést.

Tarján Vilmos, Bandl József, Strausz Vilmos dr. hozzászólásai után az előjáróság a jelentésben foglaltakat helyesléssel tudomásul vette.

Főjegyző bemutatta a *Kripta* bár, a *Civo* caffè bár ügyében benyújtott hatósági előterjesztéseket.

Freiwirth Jenő az új alapítások ügyével foglalkozik. Javasolja, hogy az ipartestület a pénzügyvizsgátságot kérje arra, hogy a caffè hárokat külön adóval sújtsa.

Elnök jelenti, hogy ezeknek az újonnan megnyitlt bároknak a tulajdonosait nem ismerjük, különben is a legtöbb helyen csak strohmannok vannak. A pénzügyvizgátságot új adók behozatalára nem kérhetjük, ez kétes sikerű intézkedés lenne.

Bemutattattak a IV., *Veres Pálné* u. 2. sz. a. *Pompadour kávéháza* vonatkozó iratok, melyeket főjegyző ismertett. Az előjáróság az ipartestület tiltakozásának ellenére kiadta, ami ellen nyomban fellebezéssel éltünk. Az előjáróság a történet eljárást helyesli.

Az *Esti Kurír*nak a kávéházi alapítások korlátozása tárgyában közölt cikkére adott válasz, valamint az *Esti lapok* főszerkesztőjéhez intézett köszönő levél előterjesztésével, azokhoz az előjáróság hozzájárult.

Főjegyző bemutatja az *V. ker., előjáróság*nak ítéletét, mellyel a dunaparti Kolibri vendéglő tulajdonosait a kávésipar jogosulatlan most már másodikban 200 pengő pénzbírással sújtotta.

Elnök felhívja az ipartestület tagjait arra, hogy a magyar revízió céljait szolgáló „*Magyar Külpolitika*” c. lapot a leghathatósabban támogassák és azt előfizetendő lapjaik közé vegyék fel.

Hasonlóképp a kartársak támogatását kéri a főváros helyi érdekeit és így iparunk szempontjait szolgáló *Fővárosi Hírlap*, valamint az országos elterjedt „*Függetlenség*” c. lap részére. Arra kéri a kartársakat, hogy e lapok előfizetését a lehetőség szerint vegyék be büdzséjükbe.

A *TESz felhívására* kartársainkat felszólítottuk a Nemzeti Munkahétben (nov. 11—19) TESz reggelik és TESz menük kiszolgálására és ez ügyben közleletet bocsátottunk ki.

Elnök közli, hogy a *vigalmi adóátalányok* mérséklése iránt előterjesztéssel fordult a székesfőváros polgármesteréhez.

Főjegyző jelentést tesz a *sandvics kiszolgáltató* értékekről, melyben a testület képviselőitől kért részletet.

A székesfőváros polgármesterének a *fiatalkorúak* alkalmazása tárgyában kibocsátott felhívásra ismertetté, bejelentette, hogy az érdekelt munkaadók erről körlevélben értesítettek.

Főjegyző bemutatta a *legkisebb munkabér* megállapítása tárgyában, valamint a *vasárnap* munkaszünet újabb rendezése tárgyában megküldött törvénytervezetere a kereskedelmi

Budapesti Jégárusító rt.

VI, Jász ucca 100. Tel.: 920-04.

Szállít minden mennyiségben vidékre is műjeget.

T. 843-39.

iff. Grünwald Mór Ferenc József rakpart 6. Üveg és porcellán

KOLÉNYI KORNÉL

konzervgyár, Budapest

Cég alapítva 1879. Telefon: 32-3-00.

JAMJEI ELSŐRANGUAK!

Kajszinbarack-iz minőségben felül-mulhatatlan!

Kapható:

Budapesti Kávéesok Áruforgalmi Rt.

Budapest, VIII., József krt. 38. Tel.: 39-2-77.

és iparkamarához és az Ipokhoz beterjesztett véleményes jelentéseket, melyeket az előjáróság tudomásul vett.

Az *ipartestületi munkaközvetítő* október havi munkásságáról szóló jelentés észrevétel nélkül irattárba tetétt.

Végül elnök felhívta a testület tagjait az előjáróságnak arra a régebben hozott határozatára, hogy a kávéházak *újévkor semmiféle ajándékot* sem közvetlenül, sem burkoltan, ne osszanak ki! Utal a bécsi papír, írószerszámok kereskedők egyesületétől köszönőlevelet kapott azért, mert az újévi naptárosztogatást megszüntette.

Az előjáróság elnök felhívására egyhangúlag hozzájárult.

A napirend ezzel letárgyalatott, mire az elnök az ülést befejeztetnek jelentette ki.

Az üzletbérlo védelme Ausztriában

Irtta: Dr. Maurus Deutsch (Wien).

Az OMKE legutóbbi számából vesszük át az alábbi érdekes cikkeket:

Az üzlethelyiségek bérlői Ausztriában úgy a bér nagysága tekintetében, mint a felmondási lehetőség korlátozottsága tekintetében a legmesszebbmenő védelemben részesülnek. Bérvédett házakban, amelyek egyébként többségben vannak, a háztulajdonosok csak azt a bért követelhetik, amelyet a törvény állapít meg. Az üzletbér oly helyiségekért, amelyeknek békebeli bére (1914) 1200 koronánál kisebb volt, békekoronánként 27 garas, 1200 koronánál magasabb bérű üzlethelyiségekért békekoronánként 30 garas. A vidéken ezek a tételek valamivel magasabbak. Ha tehát 1914-ben egy üzlethelyiség évi bére 5000 korona volt, a háziurnak úgynevezett főbér címén Bécsben 1500 schilling évi bér jár. Új bérletek esetében a háztulajdonosnak joga van a 27, illetve 30 garas helyett békekoronánként 47, illetve 50 garast követelni. Ezen főbér mellett a bérlőt terhelik mindazok a kiadások, amelyek a ház üzemével (nem fenntartásával) függenek össze, éspedig aránylagosan az egyes bérlők békebeli bére szerint elosztva. Ezekhez az üzemköltségekhez, amelyeket a háztulajdonos köteles a bérlőnek pontosan kimutatni és amelyekből az ő számára mi sem marad fenn, tartoznak a esatornatisztítási díj, a kéményseprő, a lépcsők és folyósók villanyvilágítása, a felvonó,

Papirszalvetta 30x30-as 100 drb P 1.54

Papirszalvetta kicsi 100 drb P —.80

Budapesti Kávéesok Áruforgalmi Részvénytársasága

Budapest, VIII., József körút 38. Telefon: 39-2-77.

Kommersz minőségeket nem tartunk, áraink elsőrendű minőségekre vonatkoznak.

Vágott rum (eredeti jamaicai rummal, több éves vágás), érett, elsőrendű áru, 50 százalékos, literenként	P 5.40
Vágott rum, mint fent, 60% lit-ként	P 6.35
Csokoládé, prima minőségű, főzőcsokoládé kg-ként	P 3.—
Tunkmassza I. rendű minőség kg-ként	P 2.80
Jam, Kolényi-féle, barack, málna, ribizli, meggy kg-ként	P 1.78
Olivaolaj Escoffier-féle 1 kg-os dobozban kg-ként	P 2.70
Mazsola minőség szerint kg-ként	P 1.90-1.61
Mogyoróbeli, avasmentes, garantált friss áru kiméve, kg-ként	P 3.30
Szardínia 6 halas, elsőrendű áru, portugál, ládavételnél, per doboz	P —.62
Szardínia mint fent, doboz vételnél	P —.65
Szardélagyúru Arrigoni gyártmány egyötödös	P 1.37
Szardélagyúru Arrigoni gyártmány 10 halas	P —.86
Japán rizs, legjobb minőség 6 csillagos, zsák vételnél kg-ként	P —.50

Árainkban a forgalmiadó befoglalatik, vidéki szállításhoz díjmentes csomagolás.

Hattyu gőzmosó és fehérnemű kölcsönző vállalat
Budapest, VII., Klauzál u. 8. Telefon: J. 38-5-58 és 35-8-59
Az ország legnagyobb gőzmosó üzem, legmodernebb berendezéssel Legkíméletesebb mosási rendszer

Kristály ásványos forrásvíz csak Szent Lukács védjeggyel eredeti.

**Pálpusztai sajt,
Heller doboz em-
menthali, Derby sajt**
Kávéházakban
nélkülözhetetlen

bizonyos biztosítási díjak és egyéb hasonló költségek. A bérlet terhére továbbá az úgynevezett lakásépítési adó és a házbergarasodó, amely adókat a háztulajdonos tartozik beszélni és az adóhivatalnak beszolgáltatni.

Dacára annak, hogy a bérek az összes járulékokkal együtt a békebérek kb. 1/4-1/3-át teszik ki, a házak mégis forgalmi érték alapján jövedelmezőek, mert nincs házáadó.

A törvényes szabályozással szemben a háztulajdonos minden többkötetelése hatálytalan és az önkéntesen fizetett magasabb házbér is 3 hónapi határidőn belül visszakövetelhető. Oly üzlethelyiségekre vonatkoznak, amelyeknek a békebére a 4000 koronát meghaladja, szabad megállapodások létesíthetők megtámadhatatlanul abban az esetben, ha a bérleti viszony már 6 hónapja fennállott. Ez a szabályozás érthető. A bérlet, aki bérebevett helyiségnek van birtokában, nem szorul védelemre a háztulajdonos szabad elhatározásából létesítendő szerződés tekintetében. A gyakorlatban bérletváltozás esetén az a szokásjog fejlődött ki, hogy a háztulajdonos hosszabb tartamú szerződés ellenében az új bérletől egy egyszer s mindenkorra térítést fizetett magának a törvényes béren felül. Az ilyen megállapodásokat ismételtelen megtámadták. A bíróságok azon az állásponton vannak, hogy hosszulejárati szerződés ellenértékét fizetett ilyenkor térítés érvényes, ha az a viszonyoknak megfelel.

Az üzletbérlet azonban kielégítő védelemben részesül a háztulajdonos indokolatlan felmondásával szemben is. A háztulajdonos csak akkor jogosult a felmondásra, ha erre törvényes okok forognak fenn. Ezekhez tartoznak többek között a házbér meg nem fizetése, a bérelmény lényegesen hátrányos használata, az albéreltbeadás bizonyos esetei és a háztulajdonos vagy bizonyos hozzátartozói sürgős helyiségszükséglete. A saját szükséglet ekárból való felmondás azonban nagyon meg van nehezítve, mert az ily felmondás általánosságban csak akkor lehet eredményes, ha a bérlet oly helyiséggel kárpótolja a háztulajdonos, amely fekévése és minősége szerint megfelelő és ennek megítélése tekintetében a bíróságok általánosságban szigorú mértéket alkalmaznak.

HIVATALOS RÉSZ

M. kir. kereskedelemügyi miniszter
46.267/XI. 1933

Tárgy: Gyermeknek és fiatalok számára készíthető köztulajdoni munkakörben foglalkoztatása.

Budapest székesfőváros polgármesterének.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr arról értesített, hogy Budapesten egyes iparosok képesítéshez kötött iparokban 12—15 éves gyermekeket, illetőleg fiatalok számára tanoncszerződés nélkül, napszámoként alkalmaznak s az ilyen gyermekek és fiatalok az iparostanone iskolát nem látogatják.

Ez ügyben a következőket közlöm polgármester úrral. Az 1922. XII. tc. 78. §-a szerint a képesítéshez kötött iparokban gyermekeket és fiatalok számára (tizennyolcadik életévüket még be nem töltött egyéneket) mindaddig, amíg segédlevelet meg nem szereztek, csak tanoncszerződés alapján szabad foglalkoztatni. A 78000/1923 K. M. számú rendelet 147. §-a szerint a törvénynek ez a rendelkezése csak az egy-egy képesítéshez kötött ipar körébe tartozó szakmunkákra vonatkozik, ellenben nem terjed ki olyan munkákra, amelyek az iparral kapcsolatosak ugyan, de szakmunkáknak nem tekinthetők. Az ipari készítmények csomagolása, széthordása, a munkahelyek tisztogatása stb nem tekinthetők ipari szakmunkáknak. Kizáróan ilyen munkák végzésével tehát a képesítéshez kötött ipart üző iparosok is foglalkoztathatnak gyermekeket és fiatalok számára anélkül, hogy velük tanoncszerződést kellene kötniük.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr értesítése folytán mulhatatlanul szükségessé vált, hogy a fentiekben ismertetett szabályok betartása fokozottabban ellenőriztessék, ha megállá-

Döry-pusztai csemegesajt
a legrégebben bevezetett márka.

Világítson tükörrel! Tükörlámpám használata mellett 30% árammegtakarítást nyer. Falitükrök és azok javítása galvanikus úton, 15 évi jótállással. Üvegcsiszolás, edzés, üvegfestészet, üvegezés és képkészítés legolcsóbb és legszolidabb kivitelben.

LIGETI LÁSZLÓ üvegtechnikai műintézet,
Bpest, VIII. József-u. 23. Telefon: 32-1-08.

Gázvilágítás- és rechaud-karbantartást vállalkozó havi bérletben!

Csutor József Budapest, I. Fehér Sas u. 2. I. Atilla körút 43.

pítást nyer, hogy valamely ipari vállalatnál segédlevelet még nem nyert 18 éven aluli egyént bár csak időlegesen, vagy alárendeltebb mértékben is, de egyáltalán képesítéshez kötött munkakörben foglalkoztatni, a munkaadó ellen a törvény 128. §-ának 5. pontja szerint minősülő kihágás miatt az eljárást haladéktalanul meg kell indítani és a legerélyesebben le kell folytatni.

Felhívom polgármester urat, hogy a jelen leiratomban foglaltakat a székesfőváros elsőfokú iparhatóságával, valamint azert útján — tagjaik értesítése céljából — az ipartestületekkel is közölje.

Budapest, 1933 szeptember hó 29-én.

A miniszter rendeletéből

Dr. Halla Aurél s. k.
miniszteri tanácsos.

H I R E K

MIRŐL NE FELEDKEZZÉK MEG?

November 5-ig megfizetendő a novemberi negyedévi házbér első részlete.

November 6-ig megfizetendő a nem általánosan és nem zenekávéházak vigalmi adója.

November 10-ig tartoznak az adóközhöz tagjai november havi fényüzési és forgalmi adóátalányukat megfizetni.

November 15-ig fizetik a fényüzési adót azok, akik nem tagjai az adóközhöz.

Befizetendő a kereseti, jövedelmi és vagyonadó, külöadó és azok pótlékainak, az italmérisi illetékek negyediki negyedévi részlete.

November 20-ig befizetendő az általánosan és zenés kávéházak vigalmi adója.

November 25-ig befizetendő a személyzet illetményeiből levont kereseti, külön- és rokkantellátási adó.

Halálozás. Elek Zsigmond volt máv főellenőr, a Budapesti Kávéskok Áruforgalmi részvénytársaság tisztviselője f. é. október 19-én 58 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogult egy évtizeden át nagy szorgalommal és lelkiismeretességgel szolgálta az áruforgalmi részvénytársaságot. Elhunytáról a vállalat igazgatóságára gyászjelentést adott ki és október 20-iki temetésén testületileg vett részt.

Figyelmeztetés az ipartestület tagjaihoz. A kereskedelmi miniszter úr rendelkezése értelmében a munkába álló segéd munkakönyvét 8 napon belül az Ipartestületnél be kell jeleníteni. Ugyanez annak kell történie a segéd kilépése alkalmából is. Nyomatékosan figyelmeztet tehát az elnökség minden egyes munkaadót, hogy segédei be- és kilépését 8 napon belül az Ipartestületnél jelentésék be.

Olasz magyar eserevonat. A Pesti Hírlap és az Ibusz 11-ik olasz-magyar eserevonata érkezett meg Budapestre, összesen 258 utassal. Martarelli és Rudolph, a CIT (Olasz Idegenforgalmi Társaság) főtisztviselői vezették az érkezéni. Négy napig maradt az olasz társaság Budapesten. Több kirándulást tett a vidékre, a bugaci pusztára és a Balatonra is.

A szóda-bikarbona forgalombahozatala. Értesülésünk szerint a közeljövőben miniszteri rendelet jelenik meg, amely a nyilvános étkezési üzemekben a szóda-bikarbonának szabadon (tányérban vagy más nyitott edényben) való forgalombahozatalát egészségügyi okokból tiltja. E rendelkezés indokolása ellen alig lehet észrevétel, mert a legnagyobb figyelem és tisztaság ellenére megtörténhetik, hogy egy vendég két-három kanál szóda-bikarbonát vesz ki, avval a kanállal, amelyet szájában már megforgatott. E szempontokra való tekintettel a Budapesti Kávéskok Áruforgalmi

Tudja ön már, mi a QUICK?

Csodálatos hatású **amerikai fémkonzerváló-szer**

Minden néven nevezendő **fém ragyogó, állandóan fartsós fényt kap használata által!** Mindenütt kapható!

„Quick” New-York Broadway magyarországi expozitúrája, VII., Wesselyéni u. 35. Tel. 42—2—74. — Ügynökök felvétetnek!

A jelszó:

**KATHREINER és
FRANCK-PÖTKÁVÉ**
**Ez csinál forgalmat!
Ez hoz szép hasznot!**

részvénytársasága papírba csomagolt szodabikarbona adagokat hoz forgalomba, amelynek használatba vételével anak a közös edényben tartása és feiszolgálása feleslegessé válik.

A Floris cukrászda ellen elrendelte a törvény-szék a kényszereregyezséget. A budapesti törvény-szék a napokban elrendelte a kényszereregyezséget a budapesti Floris cukrászda ellen. A cég fizetési-képtelenségi beadványában hangoztatta, hogy egy-részt a rossz gazdasági viszonyok következtében lett fizetési-képtelen, másrészt azért, mert ezúttal a rossz időjárás miatt nem tudta kellőképpen ki-használni a fényüzőben berendezett margiszéti üzemet és deficitell gazdálkodott bécsi, valamint berlini üzleteiben is. A cég tartozása 490.000 pengő, ezzel szemben 314.000 pengő bruttó aktiva áll. A cég nyolc egyenlő részletben fizetendő 30 százalékos kvótát ajánl fel a hitelvezőknek.

Elővirágnak kávéházban, vendéglőben és büfében való árusítására egy családnak kizárólagos jog nem adható. A virágkereskedésre iparigazolványt nyert egyének ipari jogosultsága járulékos jogaként meg van engedve, hogy az említett helyiségekben virágot árusítsanak. Az ily helyiségekben nevezetesen kávéházakban, vendéglőkben, büfékben) azonban élővirágárusítás csak este 6 órától az üzlet zárásáig végezhető (94.537/1921 K. M. számú rendelet 3. §-a negyedik bekezdésének második mondata. — Soproni kamara 1996.)

Felperes nem ipari tisztviselő, hanem fontosabb teendővel megbízott iparos segéd volt, mert a felperes az alperesnél kizárólag ipari szakképzettséget igénylő felügyelő és irányító iparossegédi munkakört töltött be. Nem teszi felperes ipari tisztviselővé az, hogy ő maga fizikai munkát nem végzett, mert éppen ezokból tekinthető felperes fontosabb teendővel megbízott iparossegédnek, enélkül ugyanis a bírói gyakorlat értelmében csak egyszerű iparossegédnek lenne tekintendő. Felperes ezekre való tekintettel nem esik az 1910/1920 M. E. sz. rendelet hatálya alá s így nem jár neki 6 havi felmondási idő, hanem az ipartörvény 92. § 3. bekezdése értelmében 3 havi felmondási idő s nem jár neki végkielégítés sem erre vonatkozó

**Kávéházak és
éttermek részére**

„TEMPIT”

pamutlélgelzárók

Dénes József
VII., Nagydiófa ucca 3. sz.
Tel.: 38—1—55.

Horváth István galvanizáló üzem.

Budapest, VIII., Mária ucca 11. Tel.: 36-1-73.
Kromoz, ezüstöz és nikkelez kávéházi
szervizeket. Pontos és olcsó kiszolgálás.

TÖKELETES

AZ

Optima
JÁTÉK KÁRTYA
GARTIA HAMBURGER és BIRKHOLZ
PARIS-INTORNAIO DESTI FORTASSAO
S. V. O. P. E. S.

Általános panasz

egyes kávéházi és éttermi üzletekben, hogy a teafogyasztás visszaesése aránytalanul nagy. Ennek rendszerint az az oka, hogy a kávé alacsonyrendű, kommersz minőségű, megbízhatatlan teafajtákat vásárol.

Jelbfaítja, frisstermésű, finom minőségű tea kg-ként 15— pengős áron alul nem szerezhető be. Ne vegyen olcsó teakeverékeket! Használja zamatos, garantáltan elsőrendű, frisstermésű teakból készült, finom teakeverékeinket, melyek 5, 250 kg-os eredeti ládákban, ezenkívül ki-mérve is kaphatók:

IMPERIAL teakeverék 10 teafajtából kg-ként	pengő	20.65
LIPTON speciális keverék kg-ként	pengő	19.65
ROYAL speciális keverék kg-ként	pengő	18.45
TEAKEVERÉK prima minőség kg-ként	pengő	17.40

Allandóan raktáron tartunk frisstermésű Darjeling, Ceemun, Assam, Ceylon Orange Pecco és Souchong teákat, amelyek a legolcsóbb napi áron szerezhető be a

Budapesti Kávésok Áruforgalmi Részvénytársaságánál
BUDAPEST, VIII, JÓZSEF KÖRÚT 18. SZÁM. TELEFON: 39-2-77.

külön megállapodás nélkül. (Bp. tábla 7091—1933. Magyar Törvénykezés.)

A raktárkönyvet helyettesítő kartoték vezetése egyszerű és az üzletvezetés szempontjából alarendelt szellemi munka. Mint ilyen a fontosabb teendőkkel való megbízatásnak a bírói gyakorlatban elfogadott jogi ismerveit nem tartalmazza. (Bp. tvsz. 38 Pf. 907—1933. M. Tvkzés.)

A munkaadó az alkalmazottját felmondás nélkül azonnal elbocsáthatja, ha a szerződésileg elvált munkát teljesítésére képtelen (1884: XVII. tc. 94 § c) pontja). Ez a rendelkezés a tartós jellegű betegség okozta szolgáltatásképtelenség esetére is kiterjed. (Kuria II. 5885—1931. M. Tvkz.)

Ha az alkalmazott illetményei csökkentésekor a járandóságai leszállítása ellen tiltakozik ugyan, de a szolgáltatásnak ennek dacára továbbra is megmarad, utóbb azt a különbözetet, mely az előbbi és a későbbi járandóságai között mutatkozik — a munkaadótól nincs joga követelni. (Bp. tábla XXI. 5657—1933. M. Tvkzés.)

Hargitaváralja Jelképes Székelyközség szervezkedése. A csonkaországi területén élő összes székelyekhez Hargitaváralja Jelképes Székelyközség szervező bizottsága felhívást, szöveget intéz, melyben lelkes székely öntudattal arra kéri testvéreit, hogy lépjenek be a község lakói közé. A szöveget tartalmazó nyomtatványt az összes postahivatalok megfogják kapni és azokat a kézbesítési területükön lakó székelyeknek kézbesítik.

A község kötelekbe való felvételért 1 P letelepedési illetéket és évi 1 P adót kell fizetni. Részletesebb felvilágosítást a szözzel együtt levő Tudnivalók adnak. Ha az érdeklődők, nevezetesen pedig a szervezkedésben résztvenni kívánók, f. évi október végéig a postahivataloktól kérendő felvilágosítás után sem juthatnának hozzá a felhíváshoz, annak megküldését a szervező bizottság elnökétől, Dimény Mózes ny. postafőigazgatótól (Budapest, II. Lánchíd u. 8.) kérhetik. A község reméli, hogy a csonkaországi összes székelyeit egy táborba tudja tömöríteni.

Esti kereskedelmi szaktanfolyam. A Budapesti Kereskedelmi Akadémia november hó 3-án nyitja meg új 5 hónapos tanfolyamát alkalmazottak és más egyének részére. Tantárgyak: könyvvitel (átírómódszerek is), mérlegelmélet, levelezés, számtan, kereskedelmi és közgazdasági ismeretek. Tanítás hetenként négyszer 7—9-ig. Záróvizsgák és végbizonyítványok. A beírások megkezdődtek. Jelentkezés naponta d. e. 8—1-ig vagy este 7—8-ig az igazgatóságnál (V. Alkotmány uca II. szám, I. em. Telefon 26-5-47). Nyomatott tájékoztató a kapusnál is kapható.

Mire fordíthatók az ipari pénzbírságok. A kereskedelemügyi miniszter rendeletét bocsátott ki, amely meghatározza, hogy az ipari pénzbírságo-

kat milyen célokra szabad felhasználni. A rendelet utasítja a másodfokú iparhatóságokat és a kerületi iparfelügyelőket is, hogy a pénzbírságok egy része a munkások sorsának közvetlen javítására szolgálhat, másrészt olyan előnyöket kell biztosítani a munkások javára, amely a munkaadókra nem háríthatók. Nem szabad a pénzbírságot felhasználni például gyári orvosok fizetésére, nem lehet azokból jutalomtárgyakat sem vásárolni a szóbanfoglalt vállalat készítményeiből, hanem a pénzbírságokat lehetőleg inséges munkásaladók pénzbeli támogatására, vagy szorgalmas munkások jutalmazására és hasonló célokra szabad felhasználni. (Magyar Híradó.)

Rendelet a kisipari álláshalmozások ellen. A kereskedelemügyi miniszter rendeletileg intézkedett, hogy önálló iparos másnak vállalatában üzletvezető nem lehet. Még kevésbé engedhető meg az, hogy ugyanaz az egyén egy időben két vállalatnak legyen üzletvezetője. Az üzletvezetőnek törvényben megállapított feladatköre és a reáharuló kötelességek kizárják, hogy azoknak egyidejűleg két vagy több vállalatban megfeleljen.

A végkielégítésnél figyelembe kell venni a lakbért is. A kúria egy munkaügyi perben hozott ítélete szerint a munkavállaló a munkaadóval szemben, ha végkielégítés megilleti, a végkielégítés összegének megállapításánál a fizetés mellett figyelembe kell venni a munkavállaló által élvezett lakbért is. Ha a munkavállaló természetben kapott lakást, úgy annak megfelelő egyenértékű vendő számításba a végkielégítés összegének megállapításánál. (Magyar Híradó.)

Gázvilágítás- és rechaud-karbantartás. Kartársainknak érdeke, hogy rechaudjaik és egyéb gáz-tűzhelyek, vagy melegítőik kifogástalanul működjenek. A gázművek ugyan kiküldenek hiba esetén szerelőt, de ez mindig késedelmes és körülményes. Ajánljuk tehát, hogy vegyenek igénybe egy megbízható karbantartási vállalatot, mely olcsó havi bérletben állandóan rendben tartja gázszerviznyíruket. — Mint ilyen, ajánljuk Csutor József céget (L. Fehérsas u. 2 és I. Attila krt. 43.), amely évek óta számos iparukbéli üzemnek tartja rendben szerviznyíruket, a legteljesebb megelégedésre. A Csutor-cég a legteljesebb szakértelemmel végzi ezenkívül vízvezeték-szerviznyek gyártását és javítását.

Zwack-likörgyár elsőrangú gin-t, vermouthot és whisky-t hoz forgalomba, melyet bármely külföldi hasonló itallal egyenértékűnek ajánl a kartársak szíves figyelmébe. Fenti három cikk sok külföldi márkánál még jobb is. Mixeléshez is pártatlanok.

A Paschka és Társa cég, Mária Valéria uca 10. a kávéházak legnagyobb részében légfűtő berendezéseivel megoldotta a kávéházak fűtési problémáját, mivel kiküszöbölte az esztétikailag igen kifogásolható szabadonálló kályhákat, melyek helyet foglalnak el és a mellettük levő asztaloknál a vendégek ott tartózkodását lehetetlenné tegeye.

A kávéházi község legkedveltebb esemegéje a PUSZTADÓRI.

Mustár sokféle van, de évtizedes tapasztalat szerint vendégeinket akkor szolgáljuk ki legjobban, ha a közismert jóízű, tiszta szőlőmagból készített Moczni-kmustárt tartjuk, mely a legdrágább francia és belga mustárokkal is egyenrangú.

„Hattyú” Gőzmosó- és fehérneműkölcsönző vállalat (Bp., VII, Klauzál u. 8.) a legmodernebbül újonnan berendezett üzemével, mindenben a legkedvezőbb feltételek mellett áll kartársaink rendelkezésére.

Kávéházak részére a legjobb minőségű angol házi jameket és egyéb konzervkülönlegességeket NÓTI ERZSÉBET VIII, Baross uca 45. szállít. Telefon: 44-8-63. A Budapesti Központi Általános Tejcarnok rt. szállítja.

Márványból

épületburkolást, portálokat, kávéházi asztalokat minden színben a legolcsóbb áron készíti KRONEMER DAVID márványipari üzeme, Budapest, X. Szállás uca 44. Telefon: 48-9-83

Kantos festvérek rt.

festő, mázó és tapétázó ipari üzem
Budapest, VI, Horn Ede u. 5. Tel.: 19-4-51 18-5-23
Kávéházak, szállodák, éttermek festő, mázó és falképít munkálatait művészi kivitelben végezzük.

FIGYELJÜNK! PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI BUDAPEST

magyar kártyagyár gyártmányainak valódiságára. Óvakodjunk az utánzásoktól!

Magyar Játékkártyagyár R.-T.

PIATNIK NÁNDOR és FIAI

Budapest, VII, Rottenbiller uca 17

Telefon: J. 31 0-63, J. 45-3-71.

Álaptalított 1824.

SIDOL

márványtisztításra a legalkalmasabb!

Gözl Lipót „SIDOL” vegyitermékek gyára R.-T.
Telefon: 96-6-86 és 96-8-27.

A legkiválóbb Szent István

sörkülönlegesség

Porter sör

a Polgári Serfözde gyártmánya

A „MALÁTA-PEZSGŐ-SÖR”
HOGYHA MINDIG ISSZA EGÉSZSÉGÉT S PÉNZE
EGYRÉSZT JUTALOMKÉNT KAPJA VISSZA.
GYÁRTJA A FŐVÁROSI SÖRFÖZŐ R.T. KÖBANYÁN.

SPRINGUT HENRIK tojásnagykereskedő
Budapest, VI, Vasvári Pál u. 11. Tel.: 21-7-54. Számos
budapesti kávéház, étterem és vendéglő állandó szállítója

Ney Simon szobrász, Budapest, Thököly
út 133. — Telefon: 97-7-52.
Vállal kávéházi átalakítási munkákat. Szobrász, mű-
márvány, stukkó és műkő munkákat.
Készítette Gellért szálló, Széchenyi fürdő és New York
kávéházát — Kávéházi terrasz munkákat készítője.